

Karolina Przewoźnik
Uniwersytet Rzeszowski

Zagrożenia ze strony Federacji Rosyjskiej wynikiem wyzwań dla Rzeczypospolitej Polskiej

Abstrakt: Artykuł przedstawia rodzaj podejmowanych działań mogących wywołać bezpośrednie zagrożenie na terytorium naszego państwa ze strony Rosji. Tematyce poddano stosunki Rzeczypospolitej Polskiej z NATO, jej system obronny oraz wynikające z nich wyzwania. Dodatkowo przedstawione zostały aspekty wojny hybrydowej jako możliwość ataku na Polskę i wynikającej z niej wojny informacyjnej. Przytoczone zostały słowa ekspertów oraz analiza pozycji Polski w centrum niedalekiego ataku. W artykule przedstawione zostały kraje atakowane przez Rosję, wyniki analiz dotyczących możliwości powtórzenia się podobnego scenariusza wobec Polski.

Słowa kluczowe: Rosja, konflikt zbrojny, NATO, wojna hybrydowa, system obronny

Abstract: The article presents the type of actions that may lead to a direct threat in our country's territory from Russia. The subject of the relations of the Republic of Poland with NATO, defense system and the challenges resulting from them. In addition, aspects of the hybrid war were presented as the possibility of an attack on Poland and the resulting information war. Experts' words and an analysis of Poland's position in the center of a non-attack attack were quoted. The article cites countries attacked by Russia and the results of analyzes regarding the possibility of a similar scenario revising Poland.

Key words: Russia, armed conflict, NATO, hybrid war, defence system

Wstęp

Działania wojenne XXI wieku przybierają zupełnie inną postać, niż miało to miejsce podczas przebytych wojen, których byliśmy świadkami. W ostatnich kilku latach, pod wpływem wrogiej polityki Rosji, nieodparcie przyspiesza zmiana standardowego pojęcia wojny. Mamy do czynienia z sytuacjami, jak np. na Ukrainie, w których trudno użyć słowa wojna. Polityczna gra prowadzona przez polityków wprowadza pewne zakłócenia porządku i wciąga w swoje działania struktury państwa, w tym siły zbrojne. Wykorzystuje informację, które mogą służyć do propagandy i do manipulowania społeczeństwem. Traktuje sieci jako narzędzie do zdobywania władzy, a w konsekwencji prowadzi do wojny informacyjnej. Biorąc pod uwagę termin wojna jako klasyczne znaczenie, powinniśmy mieć na uwadze zmianę tego pojęcia, które przeszło transformację w zupełnie inny wymiar¹.

Współczesne zaangażowanie Rosji w poszerzanie swojego terytorium kosztem mniejszych i słabszych państw polega na prowadzeniu niewypowiedzianej wojny, mimo nakładanych przez Unię Europejską sankcji dyplomatycznych oraz indywidualnych w postaci zamrożenia aktywów i ograniczania podróży, restrykcji w stosunkach gospodarczych z Krymem i Sewastopolem, sankcji gospodarczych, a także restrykcji we współpracy gospodarczej².

Niezbędnym staje się analizowanie wojny hybrydowej, jako formy destrukcji skierowanej przeciwko Ukrainie, aż w końcu tej, która może uderzyć przeciwko polskim służbom bezpieczeństwa. Współczesne znaczenie wojny charakteryzuje się przede wszystkim nieprzewidywalnością, dlatego potrzeba nam jak najlepszego przygotowania zarówno ze strony teoretycznej, jak i praktycznej. Poznawanie działań przeciwnika przez odpowiednie organy, szkolenia, ćwiczenia oraz analityczne podejście umożliwia podjęcie wielu potrzebnych nam działań³.

---

¹ K. Załęski, *Dowodzenie siłami zbrojnymi RP w czasie pokoju, kryzysu i wojny*, [w:] *Bezpieczeństwo militarne i pozamilitarne w regionie UE – NATO*, red. I. Oleksiewicz, R. Woźny, Rambler Press, Warszawa 2018, s. 17-27

² P. Pospieszna, *Sankcje Unii Europejskiej wobec Rosji: proces decyzyjny, trwałość i rola państw członkowskich*, *Rocznik Integracji Społecznej*, Poznań 2018, s. 311-319

³ *Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej: Strategia sektorowa do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 2009 s. 29

Przedmiotem badań są zatem założenia jakie obiera Federacja Rosyjska w celu prowadzenia działań mogących wywołać na polskich ziemiach bezpośrednie zagrożenie. Celem artykułu jest przedstawienie różnorodnych aspektów, które mogą prowadzić do stosowania wobec Polski ataków, a także analiza czynników które mogą im zapobiec. Poprzez dogłębne zbadanie źródeł tych działań jesteśmy w stanie odpowiedzieć na główne pytanie tego artykułu, jakim jest to, czy polityka Władimira Putina stanowi zagrożenie i stawia przed Rzeczypospolitą Polską wyzwania w kontekście formułowania polityki bezpieczeństwa. Polityka Rosji jest ekspansywna, a więc kraje sąsiednie powinny prowadzić swoje polityki i system obronny w taki sposób, aby mieć w pełni wykształcony system obronny. Polska powinna zdawać sobie sprawę z niebezpieczeństwa ze strony Rosyjskiej armii, a także przyjąć koncepcję jak najlepszego przygotowania w razie ataku. Struktura artykułu jest następująca. Rozdział pierwszy poświęcony jest zdolności obronnej Rzeczypospolitej Polskiej, który stawia przez nami wyzwania związane z nieustannie zmieniającą się sytuacją międzynarodową. W rozdziale drugim przedstawiono przegląd literatury na temat zawarcia Sojuszu Północnoatlantyckiego, a także wynikające z niego szanse w zakresie obrony. Rozdział trzeci zawiera najpopularniejszą ze strategii wojennych stosowanych przez Federację Rosyjską, która najczęściej prowadzona jest bez jej oficjalnego wypowiedzenia. Poruszenie tych zagadnień umożliwiło wyciągnięcie wniosków na temat funkcjonowania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz możliwości związanych z uniknięciem wojny. Granice między tym jak Republika Krymu została zdominowana i przechwycona przez rządy Putina, a tym jak Polska może stać się kolejnym celem konfliktu zbrojnego stają się coraz bardziej rozmyte. Inwestowanie w kierunku polepszenia jakości naszej armii, zarówno pod względem nowoczesnego sprzętu, jak i zawodowego szkolenia polskich żołnierzy jest nieodłącznym elementem odparcia ataku⁴.

W artykule skorzystano z metod badawczych charakterystycznych dla badań prowadzonych na podstawie obserwacji, w skład którego wchodzi analiza przypadków. Zastosowanie analizy przypadków polegała na przyglądaniu się komentarzom, dyskusjom oraz wywiadom ekspertów do spraw bezpieczeństwa, a także portalom o tematyce polityki, zagrożeń i bezpieczeństwa. Metoda ta pozwoliła na scharakteryzowanie roli polskiego członkostwa w NATO, które stanowi dla RP ważną strategię obrony. Sojusz ze Stanami Zjednoczonymi otwiera przed polskim systemem obronnym ogromne możliwości związane

---

⁴Z. Gołąb, *Wojna a system obronny państwa* / Wydaw. Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1984, s. 137-138

m.in. z licznymi bazami armii amerykańskiej na terenie Polski. Metoda obserwacji pozwoliła określić jakie istnieją wyzwania w zakresie wojny hybrydowej, w stosunku do której należy wykonać wszelkie czynności dające szansę na uniknięcie dominacji schematycznych, a zarazem współczesnych zagrożeń, które mogą uderzyć w społeczeństwo polskie. Artykuł stanowi więc odniesienie do kilku szczegółowych problemów badawczych: Jakie są główne wyzwania polskiej polityki obronnej? Jak członkostwo Polski z NATO pomoże nam w konflikcie zbrojnym? Czy niekonwencjonalna metoda jak wojna hybrydowa grozi Polsce?

System obronny Rzeczypospolitej Polskiej

Obronność państwa cały czas ulega pewnym przekształceniom. Już teraz możemy zaobserwować, iż zmieniła się organizacja obrony narodowej, która odbiega od schematycznych kategorii. Współcześnie obronność zawiera zarówno cywilne jak i wojskowe czynności mające na celu zapobieganie i przeciwstawienie się wszelkim potencjalnym zagrożeniom bezpieczeństwa państwa o charakterze militarnym oraz pozamilitarnym, które w konsekwencji mogą doprowadzić do kryzysu polityczno-militarnego. Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej jest dokumentem, który określa m.in. cele strategiczne w dziedzinie obronności, tj.

- zapewnienie niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej Polskiej, jej integralności i nienaruszalności granic;
- obrona i ochrona wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej;
- tworzenie warunków do zapewnienia ciągłości realizacji zadań przez organy administracji publicznej oraz inne pomioty właściwe w obszarze bezpieczeństwa narodowego, w tym odpowiedzialne za funkcjonowanie gospodarki i innych obszarów istotnych dla życia i bezpieczeństwa obywateli;
- tworzenie warunków do podwyższania zdolności obronnych państwa, jak też zapewnienie gotowości do realizacji obrony w układzie narodowym i sojuszniczym;
- rozwijanie partnerskiej współpracy wojskowej z innymi państwami, zwłaszcza sąsiednimi;
- realizacja zobowiązań wynikających z członkostwa Polski w NATO i UE;
- zaangażowanie w międzynarodowe operacje reagowania kryzysowego, prowadzone w pierwszej kolejności przez NATO i UE, a także przez ONZ czy w ramach doraźnych koalicji⁵.

Zwiastowanie wojny można zauważyć po takich działaniach jak konsekwentne prowadzenie polityki osłabiającej Polskę. Wskazuje na to wojna dyplomatyczna, biorąc pod uwagę naszą pozycję w Unii Europejskiej. Ilustracją konfliktu dyplomatycznego jest na przykład wyrzucenie ambasadorów Polski i Unii Europejskiej przez Białoruś z powodu decyzji UE, by rozszerzyć sankcje wobec reżimu w Mińsku⁶. Jako kolejne przykłady można by wskazywać sieci przesyłowe, które należy zaliczyć do gry interesów, ale też gry

---

⁵ Ministerstwo Obrony Narodowej, *Strategia Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2009r., s. 3-7

⁶Newsweek – Białoruś wyrzuca polskiego ambasadora, <https://www.newsweek.pl/swiat/sankcje-wobec-bialorusi-bialorus-wyrzuca-ambasadorow/s6x1k67>, dostęp: 28.02.2012r.

politycznej. Jako etap, który świadczy, że już w tym momencie widzimy pierwsze objawy konfliktów są ataki w telewizji publicznej, które przedstawiają nas w nie korzystnym świetle, a także ataki w sieci, w konsekwencji cyberwojna⁷. Jak twierdzi generał Mirosław Różański „*stan polskiej armii jest wypadkową pomyłek polityków. Błędnego przekonania, że wojna już nam nie grozi. Wieloletnich zaniechań i zapaści w polskiej zbrojeniówce oraz chronicznego niedofinansowania armii*”⁸. Z tego powodu istnieje potrzeba dostosowania naszego systemu obrony do nowych wyzwań w zakresie dynamicznie zmieniającej się sytuacji międzynarodowej:

- następuje konieczność modyfikacji w polityce bezpieczeństwa, racjonalizacji i stabilizacji procesu modernizacji sił zbrojnych, formułowania postulatów reformy NATO oraz pozyskiwania dodatkowych instrumentów umacniających nasze bezpieczeństwo;
- propagowanie w społeczeństwie zrozumienia i poparcia dla potrzeb obronnych kraju, rozwijania rezerw wojskowych i odpowiadającej tym potrzebom infrastruktury gospodarczej. Należy również wskazywać, że bezpieczeństwo Polski jest integralną częścią wielostronnego systemu bezpieczeństwa euroatlantyckiego;
- zwrócenie większej uwagi na charakter i jakość polityki obronnej i planowanie obronne, a zwłaszcza na dwa stopnie poprzedzające regularną: zniechęcanie potencjalnego wroga oraz odstraszenie⁹.

Wielu badaczy, żołnierzy, dowódców armii czy nawet polityków zgadza się z przekonaniem jak wielkim zagrożeniem jest Rosja. Nie tylko dla jednego państwa, ale dla każdej części tej ziemi. Szef sztabu wojsk lądowych Stanów Zjednoczonych generał Mark Milley, zapytany o kwestię bezpieczeństwa i zagrożeń odpowiedział, że za zagrożenie numer jeden uznają Rosję. Jak twierdzi „*Rosja jest jedynym krajem na Ziemi, który dysponuje arsenałem nuklearnym wystarczającym do zniszczenia Stanów Zjednoczonych. To zagraża naszemu istnieniu*”¹⁰. Broń jądrowa o tak dużej sile wybuchu, do której jest przystosowana może doprowadzić do zniszczenia ogromnych powierzchni bez użycia liczących armii wysyłanych na obszar przeciwnika. Prace nad budową broni atomowej prowadzone są głównie właśnie z tego względu, co niestety w konsekwencji stanowi zagrożenie dla ludności na każdym obszarze¹¹. Federacja Rosyjska jest państwem, który ocenia siebie w sposób władczy i bez żadnych ograniczeń jest w stanie użyć środków o największym zasięgu do

⁷J. Ćwieluch, M. Różański, *„Dlaczego przegramy wojnę z Rosją”*, Znak Horyzont, Kraków 2018, s. 15

⁸J. Ćwieluch, M. Różański, *„Dlaczego przegramy wojnę z Rosją”*,..., s. 34

⁹ Stowarzyszenie Euroatlantyckie, POLSKA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA I OBRONNOŚCI – POTRZEBA DOSTOSOWANIA DO NOWYCH WYZWAŃ, 2013r., s. 3

¹⁰R. Shirreff, *2017 Wojna z Rosją. Przeróżający scenariusz wydarzeń w Europie-general NATO ostrzega!* Dom Wydawniczy REBIS, Poznań 2016, s. 7

¹¹S. Zarychta, *Broń jądrowa w kształtowaniu bezpieczeństwa 1945-2015* / Bellona, Warszawa 2016, s. 3-28

osiągnięcia swoich celów posługując się najróżniejszym wachlarzem narzędzi zbrodni¹². Choć przez lata nasi politycy wydałoby się, że nie widzieli tych zagrożeń to w ostatnim czasie sytuacja dynamicznie się zmienia. 12 czerwca 2019 roku Polska para prezydencka Andrzej Duda i Agata Duda zostali przyjęci w Białym Domu przez amerykańskiego przywódcę Donalda Trumpa i pierwszą damę USA Melanie Trump. Prezydenci podpisali deklarację o współpracy obronnej. Deklaracja mówi o tym, co w najbliższym czasie zmieni się w Polsce. Po pierwsze, utworzone zostanie Amerykańskie Dowództwo Dywizji, po drugie w Drawsku Pomorskim powstanie nowoczesne Centrum Szkolenia Bojowego, po trzecie w Polsce stacjonować będzie cała eskadra bezzałogowych samolotów. Ważnym punktem dokumentu, który stanowi dla Polski duże wyzwanie jest także stworzenie infrastruktury dla amerykańskiego wojska. Obecność armii Stanów Zjednoczonych w Polsce stale rośnie, a nasze bezpieczeństwo poszerzone jest już o amerykańskie siły powietrzne, wojska pancerne, wielonarodową grupę bojową NATO, a także różne dowództwa lub centra szkoleniowe. Po wizycie pary prezydenckiej w USA kolejnym punktem na mapie będzie Drawsko Pomorskie¹³.

Rysunek 1. Źródło: Obecność wojskowa NATO i USA w Polsce, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/sily-nato-i-usa-w-polsce-liczby-garnizony-zadania,943866.html>, dostęp: 12 czerwiec 2019r.

¹²G. Kuczyński, *Jak zabijają Rosjanie : ofiary rosyjskich służb od Trockiego do Litwinienki.* / Wydawnictwo Czerwone i Czarne, Warszawa 2016, s. 10-38

¹³ Co zawiera Deklaracja Współpracy podpisana przez Duda i Trumpa, <https://fakty.tvn24.pl/ogladaj-online,60/co-zawiera-deklaracja-wspolpracy-podpisana-przez-duda-i-trumpa,944533.html>, dostęp: 12 czerwiec 2019

Wsparcie ze strony władz poprzez inwestowanie w najlepiej wyszkoloną armię stawia przed Polską kolejne trudne, ale jakże ważne wyzwanie w zakresie bezpieczeństwa kraju. Choć pełne koszty warunków, jakie zostały zawarte w Deklaracji Współpracy w Waszyngtonie nie są jeszcze do końca znane to już potwierdzono, że Polska kupi od Stanów 32 samoloty F35, które mają trafić do polskich sił powietrznych najpóźniej w 2025r., a wartość całego kontraktu to prawie 10mld złotych¹⁴. MON finalizuje również prace nad projektem decyzji o sformowaniu wojsk obrony cyberprzestrzeni¹⁵.

Kwestia Polski w NATO

Jednoczenie się oraz współdziałanie z państwami i organizacjami międzynarodowymi, a zwłaszcza z Organizacją Traktatu Północnoatlantyckiego jest jednym z najważniejszych czynników wyznaczających warunki realizacji polskiej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Wstąpienie do Sojuszu jest również niezwykle ważnym wyrazem uznania dla osiągnięć naszego kraju, co przejawia się w działaniach związanych z możliwościami wsparcia ze strony armii Sojuszu. Fundamentem Paktu Północnoatlantyckiego jest obrona wartości takich wolność, przestrzeganie praw każdego obywatela, zasad demokracji i gospodarki wolnorynkowej, w które my, Polacy, głęboko wierzymy.

Polska niejednokrotnie udowadniała swoje zaangażowanie wspierające działania Sojuszu¹⁶. Jednym z zadań, w których wzięła udział była misja pokojowa ONZ w Kongo. Celem tego przedsięwzięcia było zapewnienie porządku w Sierra Leone nad Zatoką Gwinejskiej. Koniec wojny nastąpił poprzez zmuszenie wojsk do wycofania swojej armii i przekonania kongijskich przywódców do zawarcia pokoju. Nastąpiło to dzięki dyplomatom z Afryki Południowej, Nigerii i Organizacji Narodów Zjednoczonych. Polscy żołnierze dążyli nie tylko do tego, aby wybory zostały przeprowadzone z bezpieczny sposób, ale przede wszystkim w celu umożliwienia demokratycznego głosowania¹⁷.

---

¹⁴ Co zawiera Deklaracja Współpracy podpisana przez Duda i Trumpa, <https://fakty.tvn24.pl/ogladaj-online.60/co-zawiera-deklaracja-wspolpracy-podpisana-przez-duda-i-trumpa.944533.html>, dostęp: 12 czerwiec 2019

¹⁵ Gazeta.pl, MON stworzy nowy rodzaj sił zbrojnych. Powstaną wojska obrony cyberprzestrzeni, <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114884,24147008,mon-stworzy-nowy-rodzaj-sil-zbrojnych-powstana-wojska-obrony.html>, dostęp: 09.11.2019r.

¹⁶ R. Kupiecki, *Akcesja Polski do NATO – okiem historyka i uczestnika* [w:] *BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE 15 LAT W NATO*, Kwartalnik wydawany przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, I-2014 s.41-43

¹⁷ Polscy żołnierze zakończyli misję w Kongo, <http://www.konflikty.pl/aktualnosci/wiadomosci/polscy-zolnierze-zakonczyli-misje-w-kongu/>, dostęp: 01.12.2018r.

Artykuł 5 traktatu waszyngtońskiego utworzył cały aparat mechanizmów łączących członków Sojuszu Północnoatlantyckiego. W znaczeniu współpracy możemy mówić o grupowych treningach obronnych i operacyjnych, połączeniach struktur kierowania, doradztwie polityczno-wojskowych, programach angażowania nowych członków – partnerów w ramach Partnerstwa dla Pokoju¹⁸. Jeszcze przed wejściem Polski do NATO marynarka wojenna w polityce bezpieczeństwa podejmowała pewne działania z organizacją traktatu północnoatlantyckiego. W celu uzyskania informacji na temat osiągniętych standardów atlantyckich zgromadzonych materiałów, Polska marynarka jako pierwsza ze wszystkich Sił Zbrojnych, rozpoczęła współpracę z siłami NATO. Przykładem, były wielonarodowe ćwiczenia morskie pod aspiracjami Sojuszu Północnoatlantyckiego¹⁹.

Kluczem, który decyduje o skuteczności NATO są operacyjne siły zbrojne a zaraz obok nich stanowisko każdego z członków Sojuszu oraz ich system obronny. Należy dostrzec pozytywy i szanse w otoczeniu międzynarodowym, które dają nam możliwości obronne oraz zdolność korzystania z dyspozycji rozwojowych w perspektywie czasu. Potencjał państw Sojuszu Północnoatlantyckiego i Rosji zdecydowanie różni się od siebie. Porównujemy go za pomocą zliczenia żołnierzy, czołgów oraz samolotów, a także statystyki informującej która ze stron ma ich więcej.

---

¹⁸B. Winid, *Artykuł 5. traktatu waszyngtońskiego jako fundament NATO*, <https://www.bbn.gov.pl/download/1/1025/arttykul5.pdf>, s. 42-43

¹⁹M. Gac, *Marynarka wojenna w polskiej polityce bezpieczeństwa w okresie poprzedzającym wejście do NATO*, Wydawnictwo Naukowe Sophia, Katowice 2018, s. 83-116

Rysunek 2. Źródło: Gorsza technologia, mniejsze pieniądze, mniej żołnierzy. Na papierze Rosja z NATO nie ma szans, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/gorsza-technologie-mniejsze-pieniadze-mniej-zolnierzy-na-papierze-rosja-z-nato-nie-ma-szans,427603.html>, dostęp: 14 maj 2014r.

Choć jest to metoda prosta to w rzeczywistości dająca mocno zafałszowany obraz. Jako główne wyzwania NATO o dużo większym znaczeniu powinny być wyszkolenie, doświadczenie, morale czy sprawność systemu dowodzenia, których w statystykach nie sposób wyrazić. Drugim sposobem na przedstawienie porównania potencjału NATO i Rosji jest opisanie ich silnych i słabych stron. W połączeniu z prostą statystyką daje to najlepszy możliwy obraz.

Ważną rolę spełniają realizowane zadania wynikające z narodowych i sojuszniczych planów operacyjnych, które obejmują uruchamianie systemu mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych RP, przegrupowania ich do rejonów operacyjnego przeznaczenia oraz zademonstrowania determinacji społeczeństwa i politycznej woli państwa do przeciwstawienia się agresji zbrojnej²⁰. Obserwując sytuację na świecie możemy zauważyć, że wsparcia z pewnością będą potrzebować te kraje, które są w niestabilności politycznej, społecznej i ekonomicznej w Europie Środkowo-Wschodniej. Potencjalnym zagrożeniem jest

²⁰Strategia obronności Rzeczypospolitej Polskiej: Strategia sektorowa do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 2009 s. 11-12

kryzys polityczno-militarny. Tuż obok znajdują się zagrożenia kryzysowe oraz wojenne, które mogą mieć charakter zarówno pośredni jak i bezpośredni²¹.

Wejście Polski do organizacji militarnej demokratycznych państw zapewnia nam z jednej strony komfort związanym z zwiększeniem zewnętrznego bezpieczeństwa, z drugiej zaś rodzi ogromne wyzwania. Jednoczenie się Narodów jest jednym z warunków posiadania nowoczesnej i silnej armii. Stany Zjednoczone Ameryki oraz Kanada, które dzieli pogłębiająca się przepaść technologiczna między siłami zbrojnymi USA i armiami europejskimi zapewniają nam możliwość szkolenia zdolnych do obrony obywateli. Pamiętajmy, że Pakt Północnoatlantycki nie jest tylko sojuszem wojskowym, ale również jest ważnym przymierzem politycznym, z którego my jako państwo możemy czerpać pewne korzyści. Najpierw jednak obowiązkiem Polski jest spełniać takie wyzwania jak:

- umiejętność utrzymania wartości i znaczenia potencjału obronnego, który przyczyni się do zmniejszenia groźby zastraszenia oraz szantażu politycznego, a także powstrzymywanie niedyspozycyjność międzynarodowej pozycji państwa oraz gwarancja wsparcia dyplomacji;
- stanowienie wiarygodnego sojusznika poprzez zbudowanie pozycji Polski jako logiczny, konkretny oraz rzetelny członek Paktu Północnoatlantyckiego oraz wnoszenie bezsprzecznego wkładu w system obronny NATO;
- stabilizowanie instytucji i organizacji bezpieczeństwa międzynarodowego, w tym działających w dziedzinie kontroli zbrojeń, rozbrojenia oraz środków budowy zaufania, aby wspierać kształtowanie środowiska międzynarodowego;
- podejmowanie uczestnictwa polski w międzynarodowych operacjach, które dodają znaczenia i wartości w sytuacjach pokoju oraz zrównoważenia sytuacji w kryzysowych rejonach;
- likwidowanie i pokonanie niechęci w stosunku do sąsiadów w sferze wojskowej i pogłębianie dobrych relacji w celu realizowania bezpiecznego otoczenia strategicznego państwa²².

Bezpośrednie zagrożenia kryzysowe zapoczątkować mogą nieoficjalne bądź oficjalne szantaże inicjowania przemocy przeciwko Polsce lub jej sojusznikom. Intencją takiego

---

²¹Z. Gołąb, *Wojna a system obronny państwa, ..., s. 7-78*

²²Stosunki międzynarodowe – wyzwania i zagrożenia polityczno-militarne bezpieczeństwa Rzeczypospolitej polskiej, <http://stosunki-miedzynarodowe.pl/bezpieczenstwo/1092-wyzwania-i-zagrozenia-polityczno-militarne-bezpieczenstwa-rzeczpospolitej-polskiej>, dostęp: 24.09.2018r.

szantażu może być zabieganie o kwestię narzucenia przez niestabilne działania polityczne i korzystnych ustępstw. Może to następować poprzez organizację na danym terytorium sił zbrojnych, które przekraczają granice ustalone umowami międzynarodowymi oraz łamanie ustaleń dotyczących rozmieszczania wojsk niezgodnie z ograniczeniami powstałymi w ramach koncepcji kształtowania bezpieczeństwa oraz zaufania. W pewnych przypadkach i warunkach może się to przekształcić w bezpośrednie naderwanie przestrzeni powietrznej, terenu morskiego a także lądowego obszaru naszego kraju. Taka koncepcja może powodować militarną demonstrację siły w celu ochrony jego interesów. Jak pisze Przemysław Żurawski *„Istnienie różnic interesów między państwami, grupami społecznymi, organizacjami i innymi podmiotami gry politycznej jest rzeczą naturalną i nieusuwalną. (...) Bez względu na to jaką z licznych teorii uznamy za właściwą, pozostaje faktem, iż spory i konflikty międzynarodowe towarzyszą ludzkości od początku jej dziejów i jako takie muszą być uznane za naturalne. Nie każda jednak różnica interesów musi wieść do sporu, a nie każdy spór do wojny”*²³.

Poprzez członkostwo Polski w ONZ, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, NATO możemy działać w zakresie usuwania kryzysów polityczno-militarnych nie tylko w obszarze swojego terytorium, ale również poza granicami kraju. Powoduje to sytuację, w których Polska może stać się przedmiotem wielu różnorodnych ataków²⁴. Nie ulega więc wątpliwości, że można uzyskać więcej informacji na temat tego, jak działa nierozłączny system zagrożeń wobec naszego kraju. Kluczowym aspektem w tym wymiarze jest również wiedza i badania wielu analityków NATO. Z pewnością podejmowane będą kwestie związane z zapobieganiem, które stanowią klucz do jak najmniejszych strat. Taki proces może być również realizowany przez polskich specjalistów ds. obrony i zmian w tym zakresie.

W ostatnim czasie zaangażowano grupę ekspertów, której celem są prace nad tematyką związaną z globalną analizą bezpieczeństwa w perspektywie 2018 roku. Spotkanie to zorganizowane zostało przez kanadyjskie służby wywiadowcze, którzy nie występują w imieniu konkretnego podmiotu ani też nie kierują się własnymi poglądami. Analiza dotyczyła w głównej mierze podejmowanych kierunków, które charakteryzowały się dłuższym czasem stosowania. Jednocześnie zaznaczano, że myślą przewodnią polityki rosyjskiej jest dążenie w kierunku zwiększenia samowystarczalności i niezależności Federacji Rosyjskiej na scenie

---

²³P. Żurawski vel Grajewski, *Bezpieczeństwo międzynarodowe : wymiar militarny* / Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012, s. 3-48

²⁴J. Grzebielucha, *Bezpieczeństwo Polski a członkostwo w NATO 1989-1999*, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica, Piła 2008, s. 125-127

światowej. Z jednego z zapisów możemy dowiedzieć się, że przyczyną wojny mogą być zmiany zachodzące w krajach zachodnich, konkurencja związana z wymianą surowców, a także różnica wykształconych wartości. Sytuacja w Rosji została określona przez analityków na podstawie trzech kierunków jaką obiera tamtejsza władza. Pierwszym z nich jest koncentracja na eliminowaniu zagrożeń oraz stwarzaniu warunków bezpieczeństwa umniejszając tym samym sytuację ekonomiczną kraju które. Drugim kierunkiem jest dominacja w rosyjskiej polityce wewnętrznej, która przyczynia się do pewnego rodzaju poczucia stabilności. Trzeci kierunek to położenie Rosji określające jej stanowisko, które według ekspertów nie zmieni się w ciągu najbliższych lat. Analitycy zwrócili również uwagę na ciągle prowadzenie treningów armii rosyjskiej, dążenia do polepszenia zarządzania nią oraz skłonności bojowej²⁵. Dowodem na silne przygotowanie Rosji do nie tylko obrony ale przeprowadzenia ataków i w efekcie doprowadzenia do konfliktu zbrojnego są ciągle zamiary ulepszania, zwiększania i koncentrowania się na sile militarnej. Dodatkowo nieodłącznym jej elementem jest przeznaczanie zawrotnych kwot na doskonalenie armii, które szacuje się na miliardy dolarów co daje Federacji Rosyjskiej drugie miejsce na liście światowych producentów broni²⁶.

Faktem jest również, że samodzielnie nie jesteśmy w stanie odeprzeć ataków ze strony Rosji. Z pewnością jednym z najsilniejszych sojuszników Polski jest USA, którego obecność wojskowa na terytorium RP stanowi największy gwarant bezpieczeństwa. Stany Zjednoczone są ogromnym i poważnym partnerem dla naszego kraju. Jak twierdzi szef polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Jacek Czaputowicz „, w Polsce stacjonują wojska NATO - żołnierze USA, ale również brytyjscy, rumuńscy i chorwaccy, a w Elblągu powstało wielonarodowe dowództwo, które koordynuje działania Sojuszu na jego wschodniej flance". Elementem jego wypowiedzi był także temat wydatków na obronę, który obecnie wynosi 2% PKB. Jak sam mówi „Planujemy stopniowo podnosić te wydatki do 2,5 procent w roku 2030, a być może wcześniej. Nasze wysiłki w tym zakresie są dostrzegane przez władze NATO i sojuszników, o czym miałem okazję przekonać podczas niedawnych wizyt w Polsce sekretarza generalnego NATO Jensa Stoltenberga i sekretarza stanu USA Michaela Pompeo.

---

²⁵ TVN24, Analitycy: Rosja skupia się na zwiększaniu zdolności do prowadzenia wojny, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/eksperci-kanadyjskiego-wywiadu-ostregaja-przed-rosja,653777.html>, dostęp: 18 czerwca 2016r.

²⁶ SIPRI: Rosja na drugim miejscu na liście światowych producentów broni, <https://forsal.pl/artykuly/1386455,sipri-rosja-na-drugim-miejscu-na-liscie-swiatowych-producentow-broni.html>, dostęp: 10.12.2018r.

*Polska stawiana jest innym za przykład*²⁷. Takie działania przyczyniłyby się wzrostu odpowiedzialności za bezpieczeństwo nie tylko w Polsce, ale także w całej Europie.

Wojna hybrydowa w postaci milczącego ataku

Zainicjowanie zagrożeń stosowanych na Ukrainie wobec Polski oraz ich powtórzenie na terytorium naszego państwa jest bardzo prawdopodobnym zdarzeniem. Zanim jednak przejdziemy do kwestii ryzyka wynikającego z tej metody warto wcześniej poświęcić czas analizie samej definicji wojny hybrydowej. Pojęcie to możemy traktować jako połączenie schematycznych zagrożeń i typów konfliktu ze współczesnymi, powstałymi z biegiem czasu groźbami, formami szantażu politycznego np. terroryzm, cyberterroryzm oraz tworzenie i szukanie skomplikowanych technologii, który ma miejsce już nie tylko na tradycyjnym obszarze rozgrywania walki między przeciwnikami, ale też pewna forma manipulacji, propagandy, fałszowania i zacierania prawdziwych informacji, infekowanie społeczeństwa zakłamanymi informacjami przekazywanymi według określonego schematu²⁸.

Podczas analiz na przykładzie konfliktu rosyjsko-ukraińskiego mamy okazję poznać zjawisko stosowania tzw. nieregularnych działań zbrojnych, takich jak partyzantka, sabotowanie działań czy dywersja. Grupa ekspertów widzi duże znaczenie działań propagandowych i dezinformacyjnych w zakresie elementów wojny hybrydowej. Zdaniem Nemetha wojna hybrydowa charakteryzuje się:

- układem legionów, którzy dają wyraz istocie pogłębienia rozwoju społeczno – ekonomicznego pewnej przynależności, a także panujące w niej zasady. Ludność, która wykształciła swoją kulturę, pewne normy, język czy też religię działa według ustalonych schematów. Naród kaukaski podczas konfliktu z Rosją sprawował autonomię republiki zdecentralizowanej a także był opartej na strukturze klanowej co w efekcie przyczyniło się do sytuacji, w której żołnierze czeczeńscy byli zorganizowani w ten sam sposób;
- odróżniającym się od Zachodu sposobem myślenia w tematyce użycia siły zbrojnej. Taktyka miałyby opierać się na wykorzystaniu nieregularnych działań militarnych prowadzonych przez partyzantów, co w konsekwencji rodziłoby duże niebezpieczeństwo dla zmodernizowanych i znajdujących się w pewnej fazie rozwoju technologicznego

---

²⁷Szef Ministerstwa Spraw Zagranicznych: uzależnianie środków z UE od oceny stanu praworządności jest nie do przyjęcia, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/szef-msz-jacek-czaputowicz-w-sejmie-o-polskiej-polityce-zagranicznej,918253.html>, dostęp: 14.03.2019r.

²⁸B. Pacek, *Wojna hybrydowa na Ukrainie* / Oficyna Wydawnicza RYTM, Warszawa 2018, s. 7-9

oddziałów wroga. Poza tym na przykładzie walki rosyjsko-czeczeńskiej dowiadujemy się, że wojna hybrydowa jest bardzo bliska znaczeniu wojny totalnej z tego powodu, iż może doprowadzić do całkowitego wyniszczenia danego społeczeństwa. Przez wzgląd na tak zobrazowaną sytuację dochodzi do naginania podstawowych zasad humanitarnych, jakimi są ochrona praw człowieka w tym głównie cywilów niezaangażowanych w konflikt zbrojny;

- zdolność wdrażania innowacyjnych technologii w kierunku prowadzenia działań taktycznych i strategicznych. W momencie podjęcia przez Czeczenów stosownych czynności chodziło głównie o wykorzystanie środków komunikacji jakimi były środki przekazu np. telefony, tak aby wzrósł rezultat dowodzenia, sterowania oraz kierowania czynnościami siejącymi propagandę. Służyć temu miało infekowanie społeczeństwa fałszywymi informacjami o przyjęciu broni masowego rażenia w celu użycia go w rosyjskim mieście, a także manipulowanie wiadomościami przekazywanymi w języku rosyjskim jego armii. Takie działania powodują inicjowanie trudnych do przewidzenia czynności²⁹.

Polska i inne kraje słusznie obawiają się powtórzenia ciemnego scenariusza użycia wojny hybrydowej na Ukrainie. Jest to metoda, która wykorzystuje swój potencjał przy dużo mniejszych kosztach oraz stanowczo większej dyskretności ze strony przeciwnika. Przede wszystkim jej nieodłącznym elementem jest wojna informacyjna złożona z 6 etapów ukierunkowania walki informacyjnej. Pierwszym z nich jest wprowadzenie do sieci wirusów komputerowych zaprogramowanych do szybkiego rozprzestrzeniania się. Drugi etap to stosowanie tzw. bomb logistycznych, które uaktywniają się na określone wcześniej sygnały. Trzeci etap to manipulowanie społeczeństwem za pomocą środków masowego przekazu poprzez ukazywanie nieprawdziwych informacji. Kolejnym etapem jest wprowadzenie wirusów komputerowych, które prowadzą do etapu wytwarzania impulsów ukierunkowanych na niszczenie urządzeń elektronicznych. Ostatnim etapem jest stosowanie broni elektronicznej przeciwko wybranym elementom infrastruktury, co powoduje pewnego rodzaju destrukcję związaną na przykład z przerwaniem dopływu energii elektronicznej na danym obszarze³⁰. Czy ludność polska jest na tyle odporna aby bronić się przed zjawiskiem manipulacji? Jak

---

²⁹S. Słoneczny, *Wojna hybrydowa – wyzwanie przyszłości? Wybrane zagadnienia*, Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego, s. 40-41

³⁰A. Żebrowski, *Bezpieczeństwo informacyjne Polski a walka informacyjna*, / Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych nr 29/2013, s. 457

twierdzi Generał Róžański: „Polska jest już w trakcie wojny. Wojny, która ma zupełnie inny wymiar. My mówimy teraz o nowych pojęciach – wojna hybrydowa, podprogowa. To nie jest ta wojna, którą pamiętamy z historii. I powinniśmy zdać sobie sprawę, że wojna nie będzie się toczyła wyłącznie przy użyciu armat czy karabinów, ale elementy polityczne i gospodarcze, one w tej chwili są używane przez graczy, w tym między innymi przez Rosję”³¹. Wydarzenia na Ukrainie pokazują siłę Federacji Rosyjskiej a przede wszystkim możliwe plany i strategie wobec naszego kraju. Ewolucja prowadzenia konfliktów zbrojnych przeszła niewyobrażalne zmiany, które powodują tłumienie świadomości zachodzącej w ludzkim umyśle. Imaginująca wiarygodność działań przeciwnika powoduje osiąganie celów bez jak najmniejszych nakładów obecności armii jak i unikania skutków odpowiedzialności za wywołanie wojny, co świadczy o zupełnie nowym wymiarze prowadzenia działań zbrojnych.

Zakończenie

Współcześnie największym zagrożeniem dla Polski jest Rosja. Agresywna polityka Władimira Putina skierowana początkowo przeciwko Gruzji, następnie Ukrainie jest powodem wielu wyzwań dla Rzeczypospolitej Polskiej. Działania rosyjskie koncentrują się na wojnie hybrydowej, wyścigu zbrojeń oraz łamaniu praw humanitarnych jak i postanowień traktatu INF. Są to duże kroki w kierunku realnych zagrożeń dla Polski jak i pozostałych członków Sojuszu. NATO jak i cały świat zauważa, że Rosyjskie zachowanie jest groźne i może powodować szkody na dużą skalę, co daje powody do łamania traktatu ING nie tylko przez Rosję, ale też USA³².

Przed Polską stoi szereg wyzwań związanych z ciągle zmieniającą się sytuacją międzynarodową. Konieczność przebudowy polityki bezpieczeństwa, która obejmuje unowocześnianie armii, określanie postulatów NATO, organizowanie aparatu wzmacniającego nasze bezpieczeństwo, a także poparcie ze strony społeczeństwa dla potrzeb obronnych kraju, dających szansę na zwiększenie nakładów na rozwój rezerw wojskowych oraz charakter i jakość polityki obronnej grają pierwszoplanową rolę w zakresie bezpieczeństwa RP.

---

³¹Rozmowa Piaseckiego, https://www.tvn24.pl/wideo/z-anteny/general-miroslaw-rozanski-polska-juz-jest-w-trakcie-wojny,1795830.html?playlist_id=29680, dostęp: 4.12.2018r.

³²T. Zalewski, *USA wycofują się z układu o zakazie broni nuklearnej. Wyścig zbrojeń się rozkręca* / TygodnikPolityka/ 1 luty 2019

Stosowanie środków dalekiego zasięgu jak broń atomowa jest w stanie doprowadzić do zniszczenia dużych powierzchni, narażając bezpieczeństwo ludności zamieszkującej tereny odległe o tysiące km od wybuchu. Polska zobowiązana jest więc określić plan związany z niedopuszczeniem użycia broni atomowej przez władze Federacji Rosyjskiej.

Stosunkowo nowym wyzwaniem dla władz Rzeczypospolitej Polskiej są obowiązki wynikające z podpisania deklaracji o współpracy obronnej. Stworzenie infrastruktury dla amerykańskiego wojska oraz zainwestowanie 10 miliardów złotych to jedno z większych współcześnie przedsięwzięć polityki Polskiej.

Obowiązkiem Rzeczypospolitej Polskiej jest odegranie roli sprawdzonego członka Sojuszu Północnoatlantyckiego. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż Polska jest państwem najbardziej narażonym na atak. Znajdujemy się w regionie, którego potencjał ma siłę odstraszenia Rosji, a co za tym idzie również prowokowania³³. Potencjał sił zbrojnych NATO stanowczo dominuje nad rozmiarem zbrojeń Federacji Rosyjskiej, co w konsekwencji zwiększa bezpieczeństwo terytorium RP. Liczba żołnierzy, czołgów, okrętów, samolotów i śmigłowców, a także pojazdów opancerzonych statystycznie daje ogromną przewagę NATO.

Obrona przed agresją zbrojną wymaga od nas realizacji zadań wynikających z narodowych i sojuszniczych planów operacyjnych, które obejmują uruchamianie systemu mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych RP, przegrupowania ich do rejonów operacyjnego przeznaczenia oraz zademonstrowania determinacji społeczeństwa i politycznej woli państwa do przeciwstawienia się agresji zbrojnej.

Sojusz Polski z USA i wynikająca z niego liczna obecność armii amerykańskiej na terytorium Polski zdecydowanie sprzyja naszej pozycji w razie wystąpienia konfliktu zbrojnego. Nasz system obronny poszerzony jest o amerykańskie siły powietrzne, wojska pancerne, wielonarodową grupę bojową NATO, a także różne dowództwa i centra szkoleniowe co zwiększa potencjał Sił Zbrojnych RP.

Powtórzenie się scenariusza obejmującego połączenie działań tradycyjnych, nieregularnych, terrorystycznych i cybernetycznych w zakresie agresji jest nie tylko prawdopodobne, ale już istniejące. Wojna hybrydowa uderza w Polskę każdego dnia, czego przykładem są wszelkie przejawy agresji w wirtualnej przestrzeni prowadzonej przez politykę Federacji Rosyjskiej.

---

³³ J. Ćwieluch, M. Róžański, *Dlaczego przegramy wojnę z Rosją?*,..., s. 133

Infekowanie społeczeństwa zmanipulowanymi wiadomościami oraz sianie propagandy są jednymi z najbardziej niebezpiecznych metod prowadzenia wojny wobec polskiego społeczeństwa. Najpopularniejszym przykładem stosowania metody wojny hybrydowej są działania przebywającej w Polsce od 2013 roku rosyjskiej obywatelki Jekateriny C., która 17 maja 2018 roku została zatrzymana przez ABW celem wydalenia jej z kraju. Czynności wykonywane przez Rosjankę miały na celu kwestionowanie i podważanie polskiej polityki historycznej i zastępowania jej narracją rosyjską³⁴.

Literatura:

1. Ćwieluch J., Róžański M., *Dlaczego przegramy wojnę z Rosją*, Znak Horyzont, Kraków 2018
2. Gac M., *Marynarka wojenna w polskiej polityce bezpieczeństwa w okresie poprzedzającym wejście do NATO*, Wydawnictwo Naukowe Sophia, Katowice 2018.
3. Gołąb Z., *Wojna a system obronny państwa* / Wydaw. Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1984
4. Grzebielucha J., *Bezpieczeństwo Polski a członkostwo w NATO 1989-1999*, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica, Piła 2008.
5. Kuczyński G., *Jak zabijają Rosjanie : ofiary rosyjskich służb od Trockiego do Litwinienki.* / Wydawnictwo Czerwone i Czarne, Warszawa 2016
6. Pacek B., *Wojna hybrydowa na Ukrainie* / Oficyna Wydawnicza RYTM, Warszawa 2018
7. Pospieszna P., *Sankcje Unii Europejskiej wobec Rosji: proces decyzyjny, trwałość i rola państw członkowskich*, Rocznik Integracji Społecznej, Poznań 2018
8. Shirreff R., *2017 Wojna z Rosją. Prerażający scenariusz wydarzeń w Europie-general NATO ostrzega!* Dom Wydawniczy REBIS, Poznań 2016.
9. Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej: *Strategia sektorowa do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Ministerstwo obrony narodowej, Warszawa 2009
10. Załęski K., *Dowodzenie siłami zbrojnymi RP w czasie pokoju, kryzysu i wojny*, [w:] *Bezpieczeństwo militarne i pozamilitarne w regionie UE – NATO*, red. I. Oleksiewicz, R. Woźny, Rambler Press, Warszawa 2018.
11. Zarychta S., *Broń jądrowa w kształtowaniu bezpieczeństwa 1945-2015* / Bellona, Warszawa 2016
13. Żurawski vel Grajewski P., *Bezpieczeństwo międzynarodowe : wymiar militarny* / Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012

---

34 ABW zatrzymała Rosjankę, która brała udział w działaniach hybrydowych przeciwko Polsce, <https://dorzeczy.pl/kraj/64640/Wiadomosci-TVP-ABW-zatrzymala-Rosjanke-ktora-brala-udzial-w-dzialaniach-hybrydowych-przeciwko-Polsce.html>, dostęp: 17 maja 2018